

DE PLATE

TIJDSCHRIFT VAN DE OOSTENDSE HEEMKUNDIGE KRING "DE PLATE", V.Z.W.

Hoofdredacteur : O. VILAIN

Rogierlaan 38, bus 11
8400 OOSTENDE

Alle medewerkers zijn verantwoordelijk voor de door hen ondertekende bijdragen.
11e jaargang, nr. 11 november 1982.

INHOUDSTAFEL VAN DIT NUMMER ZIE LAATSTE BLADZIJDE.

NOVEMBERACTIVITEIT

De Oostendse Heemkundige Kring "De Plate" heeft de eer en het genoegen u uit te nodigen op de voordracht met dias die doorgaat op :

donderdag 25 november 1982 om 20u30

in de Conferentiezaal van de V.V.F. Oostende. Dr. Colensstraat 6 Oostende.

met als onderwerp : OOSTENDSE ZEEVISSERIJ IN DE 19de EEUW.

en als spreker : de heer John DEVOS

In tegenstelling tot vandaag, speelde de visserij in de 19e eeuw een centrale rol in de Oostendse economie. Zonder overdrijving kan men beweren dat ongeveer de helft vande bevolking - rechtstreeks of onrechtstreeks - betrokken was bij deze sektor.

Niettemin blijft dit gebied onvoldoende bestudeerd. Het romantische beeld van de stoere zeebonk, die weer en wind trotseert om vis aan wal te brengen, kent iedereen. Wat vaak vergeten wordt, is de confrontatie van diezelfde visser met economische crisis, veranderingen in produktiewijze en concurrentie. Chronische armoede, afgewisseld met korte periodes van relatieve welstand, wordt in dit romantisch concept weggewist.

Dit stuk sociale en economische geschiedenis van de Oostendse bevolking zal vandaag uitdiept worden.

John Devos, licentiaat geschiedenis R. U. Gent, werkgebied historisch vlak sociaal-economische en politieke geschiedenis kuststreek in de 19e eeuw, voorziet zich van een inkomen door het 'animeren van openbare bibliotheken' bij het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap.

Zowel onderwerp als spreker zijn een garantie voor deze hoogst interessante avond die elk Oostendenaar, begaan met de geschiedenis van zijn stad, moet bijwonen. Zoals altijd is de toegang vrij en kosteloos, en zijn ook niet-leden van harte welkom.

J.B.D.

EERSTE DECEMBERACTIVITEIT

OOSTENDSE KLEINKUNSTAVOND.

Op vrijdag 10 december (opgelet dit is één dag vroeger dan aangekondigd op het jaarprogramma in januari 1982) om 19u30 gaat onze jaarlijkse kleinkunstavond door in het zeer mooie kader van het KONINGINNEHOF in het Maria-Hendrikapark, beter gekend als het BOSJE.

Voor deze door en door Oostendse avond konden we beroep doen op de ons goed bekende Florimond VANWYCKE met een vernieuwd instrumentarium terwijl ZWARTE PIER voor een uitgebreide waaier Oostendse en West-Vlaamse liedjes zal zorgen.

Zoals altijd wordt dit optreden voorafgegaan door onze jaarlijkse etentje. Op het menu staat een garnalenslaatje, een echte ouderwetse waterzooi met kip en ijsroom. Het geheel wordt voorafgegaan door het aperitief, traditiegetrouw aangeboden door de kring. Deelname in de kosten 425 fr. per persoon. Hierin is maaltijd en optreden begrepen.

Inschrijvingen door overschrijving van voornoemde som op postrekening :

000-0507753-55
J.B. Dreesen
Rode Kruisstraat 4
8400 OOSTENDE

met vermelding "Inschrijving "De Plate" Meinkunstavond van 10 december 1982, en dit uiterlijk tot 6 december 1982.
Wij rekenen op uw aanwezigheid.

J.B.D.

H. DUNEL

Bij de uitgeverij "Recto-Verso" Spoormakersstraat, 18, 1000 Brussel verscheen een heruitgave van "Le diable en Belgique; légendes fantastiques recuillies en Belgique par Roberto J. PAYRO entre 1909 et 1923".

Roberto Payoro (1867-1928) was een Argentijn die zich een tijd in ons land gevestigd had en die de vertaler en commentator G. GOORDEN als de "Folkloriste belge pendant la belle époque (14.09.1923)" bestempeld.

De commentator, aangesloten aan de Kon. Bibliotheek heeft ook nog een grote literatuurlijst met 561 nr. aan het werk toegevoegd.

Prijs : 400 fr. (te storten op rek. nr. 001-0514148-27 van "Recto Verso" a.s.b.l.).

VRAAG

De Heer GUILLAUME BOURGIOUS, historicus verbonden aan de Universiteit van Paris (Nanterre) zoekt volgende inlichtingen :

1. Hoeveel Soviëtrussische schepen kwamen te Oostende toe tussen oktober 1939 en mei 1940? Namen, dag van aankomst en vertrek, verdere bestemming, thuishaven, tonnage, aard van cargo???

2. Was het Russische schip MOLOTOV, een cargo, te Oostende in maart, april of begin mei 1940? Datum van aankomst en vertrek, bestemming, aard van cargo, tonnage, kapitein, aantal bemanningsleden ???

Antwoorden graag bij Norbert HOSTYN, Conservator-Archivaris, Feest- en Cultuurpaleis.

HEEMKUNDIG MUSEUM

Het Heemkundig Museum is gedurende de wintermaanden elke zaterdagochtend geopend van 10 tot 12 uur.

Augustus 1940

donderdag 15 Om 16u15 werd een hevige ontploffing waargenomen op de Cockerillkaai en ging een rookzuil de hoogte in waarom een tweede ontploffing volgde en daarop nog 2 ontploffingen. Ter plaatse aangekomen bestatigden we een groote verwoesting, de helft van de stapelplaats Cockerill was weggevaagd, van het huisje van de bewaarster was niets meer te bespeuren. Op de straat lagen stukken beton en verwrongen ijzeren dwarsliggers. De stapelplaats van de firma Legaey was van haar dak beroofd. Rond deze plaats waren stukken beton gezaaid, men trof er zelfs torpilles aan van ongeveer drie à vier meters; ook voor de benzinestand "Chemin du Paradis" werd zoo'n torpille gevonden. Deze stand en de pompierskazerne werden zoo beschadigd dat ze niet meer bruikbaar waren. Op den wijk Opex werden talrijke ruiten verbrijzeld, tusschen de tramlijnen werd een verwrongen dwarsligger aangetroffen, op ongeveer 500 meter van de ontploffing, wat van de kracht ervan een duidelijk beeld geeft. Ook op de wijk Hazegras moesten de ruiten het ontgelden.

vrijdag 30 Dien dag werden schietoefeningen gehouden boven de stad. De bevolking was ten andere op de hoogte gebracht door plakbrieven. Men hoorde de projektielen boven de stad fluiten en dicht bij den Zeedijk ontploffen. De batterijen schoten zodanig dicht dat rond 15 uur drie projektielen terecht kwamen in het oude stadsgedeelte. De eerste viel op de puinen van het huis van Dr. Merchier, de tweede kwam terecht in de Kapucienkerk waar het orgel gansch vernield werd. De derde kwam in dezelfde straat terecht waar eenige huizen zwaar werden beschadigd. Op het dak van het hotel Osborn waar nadien een stuk van het dak werd afgeworpen om een batterij te plaatsen, was ook een projektiel ontploft.

September 1940

Deze maand werd Oostende nogmaals het slachtoffer van den oorlog. De menschen die reeds bekomen waren van hun angst gedurende de Meidagen, mochten opnieuw dekking zoeken in kelders en schuilplaatsen. Deze bombardementen hebben aan onze stad weer veel schade gedaan en aan de burgerbevolking zijn tol geeischt. De politiekdiensten, de vrijwilligers der luchtbescherming en de brandweer hebben gedurende deze nachten door hun onmiddellijke aanwezigheid op de plaatsen van het onheil, vele menschenlevens van een zekere verstikkingsdood gered, en vele slachtoffers die gekwetst werden door spoedige behandeling terug op de been geholpen. Spijtig dat de bestendige L.B. gelijk ze nadien gevormd werd nog niet kon optreden zooals ze later immer in de bres gesprongen is. Niettegenstaande dat, mag Oostende fier gaan op zijn bevolking, die in die dagen immer kalm bleef.

Vrijdag 6 Rond 21u30 werd de stad door Britsche vliegers overvlogen. Ze losten een achttal bommen boven de wijk Konterdam. Een zestal huizen werden zwaar beschadigd, een persoon werd licht gewond.

Zaterdag 7 Om 22u25 bombardement en afweergeschut; om 24.05 uur een tweede alarm. Bommen zijn gevallen op een drietal werkmanswoonsten in de Stuiverstraat aan de St. Janskerk. Vijf personen vonden hierbij den dood en tien licht gewond.

DOODEN

KINDT, Jozef, geboren te Breedene 1895, woont Stuiverstraat
KINDT, Pascal, geboren te Oostende 1924, idem
WILLAERT, Karel, geboren te Eernegem 1872, idem
zijn vrouw; Eveline GOVERS, geb. in 1878, idem
FAESSENS, Guillaume, van Nederlandsche nationaliteit, geboren in 1891

GEKWETSTEN :

	<u>gekwetst</u>
DEBEVER, Oscar, Oostende 1877, Stuiverstraat 241	van
KINDT, Raymond, Oostende 1925, Stuiverstraat 241	linkerbeen
PORTANT, Jan, Antwerpen 1893, Stuiverstraat 259	nëus en voet
VANDAELE, Julien, Stuiverstraat 257	linkeroog
GOKEL, Irma, echtg. van KINDT Jozef, Mariakerke 1896, Stuiverstraat 241	
STEELANDT, Elisa, echtg. FAESSENS G., Oostende, 1883, Stuiverstraat 247, 2 benen en hoofd	gebroken rechterbeen
BRYs, Maria, echtg. LAUWERS H., Oostende 1884	rechterbeen
LAUWERS, Hendrik, Gistel 1870	linkerbeen
GERMONPREZ, Elisa, echtg. BLONDEEL L., Middelkerke 1907, Stuiverstraat 253, linkerbeen	beide benen
BLONDEEL, Maria, 1931, Stuiverstraat	

Bommen werden verder meer inwaarts geworpen, waar een hoeve vernield werd, dan in velden en weiden in den omtrek waar koeien gedood werden.

Zondag 8 Rond middernacht werden bommen afgeworpen op de wijk Opex, in het spergebied en op de woonwijk, waar een huis werd vernield in de Thomas Van Loostraat.

Bommen vielen in velden weiden op Konterdam. In stad zelf werden huizen beschadigd door obussen van het afweergeschut en wel in de volgende straten : Kaaistraat, Toekomststraat, Steenbakkerstraat, Prinsenaan; Te Bredene en omgeving, te Westende en in andere gemeenten langs de kust vielen projectielen.

Maandag 9 Rond middernacht geraakte een vliegtuig in de zoeklichten en werd door het afweergeschut neergehaald. De vliegmaschine stortte in zee.

Woensdag 11 Op de wijk Opex werden rond middernacht bommen en talrijke brandbommen uitgeworpen. Door de brandbommen zijn twee huizen in de Conglaan uitgebrand toebehoorend aan visschers. Op dezelfde wijk, werden op de hoogte van de watertoren bommen uitgeworpen op de tramlijn, waardoor het tramverkeer den volgenden dag, tegengehouden werd.

Op wijk Hazegras werden rond de Stedelijke werkhuisen bommen en brandbommen afgeworpen, die slechts stoffelijke schade veroorzaakten.

In de Frère Orbanstraat werden brandbommen geworpen op de Magazijnen van den Gasdienst. Het vuur nam snel uitbreiding, doch de brandweer kon het meester worden na twee uren werk. Even na vier uur werd een zware bommenwerper van het Type Bristol Blenheim boven het Hazegras afgeschoten. Het kwam terecht met een groote ontploffing op het gedeelte van den dam tusschen de statie en het Politiekbureau. Het vliegtuig sprong uiteen, daar het zijn bommenlading nog niet uitgeworpen had, het goedje ontplofte bij de val en door de hitte van den brand. De intzittenden kwamen om het leven.

Van de zes inzittenden konden er twee geïdentificeerd worden :
R.G. Allen R.A.F., C.E.
C.T. Dufton A.F. nr. 48659 17.10.39
Zij werden op het stedelijk kerkhof begraven.

Vrijdag 13

Voor de zooveelste maal werd stad door Britsche vliegtuigen overvlogen. Bommen werden afgeworpen achter twee huizen aan de Zeedijk ten westen van de Kemmelbergstraat. De achterkant van de eens villa werd vernietigd, de andere beschadigd. Op wijk Opex vielen bommen rond de Jacob Besagestraat en de Thomas Van Loostraat, de huizen in de onmiddellijke nabijheid werd beschadigd.

Zaterdag 14

Om 23 uur overvlogen Britsche vliegtuigen de stad en wierpen brandbommen op de wagons van de statie te Zandvoorde. Een wagon, met kurk geladen, vatte vuur. De brandweer gelukte erin het vuur meester te worden met water uit den vaart.
Een vijftal bommen kwamen terecht te Mariakerke op het strand en in de duinen, rond het Hotel ALFA waar weinig schade aangericht werd.

Zondag 15

Gansch den nacht werden bommen geworpen buiten de stad. De gebouwen in het spergebied, waaronder vischmijn, vuurtoren, Verder vielen bommen bij het gesticht GODTSCHALK, op de Tilburgkaai, en aan het Hotel California op de wijk Mariakerke.

Dinsdag 17

Om 11 uur cirkelde een vliegtuig boven de stad. Aan de Conscienceplaats kwam een bom terecht in hoekhuis aan de H. Borgerstraat, waar twee personen zwaar gekwetst werden. In de H. Borgerstraat 22 zelf naast voornoemd huis kwam een bom terecht op het vensterkozijn van de eerste verdieping, waar twee personen op slag gedood werden.

Dooden :

Arthur Deschacht, 62 jaar, geboren te Oostende en zijn vrouw Augusta Jacquin, geboren te Snellegem in 1879.

Gekwetsten :

Irene Deschacht, 28 jaar, gewond aan hoofd

Deise Deschacht, 17 jaar, gewond aan linkerhand

Liliâne Deschacht, 6 jaar, gewond over gansch het lichaam door glasscherven.

Marcelle Bousse, (echtg. Gaston Deschacht) 38 jaar, gewond aan de borst.

Dank zij de leden van de P.L.B. en de politie die oogenblikkelijk ter plaatse waren, kon men door onmiddellijke hulp, de gekwetsten van verder onheil sparen.

Verder zijn bommen gevallen : Blauw Kasteelstraat : brandbom

Dr. Verhaeghestraat nr. 22 een springbom

" " 20 idem

Spaarzaamheidstraat nr. 52, 54, 56 een springbom welke deze drie huizen beschadigde.

(Vervolgt)

Kunstschilder Pierre VERBEKE werd op 30 september 1895 te Oostende geboren als zoon van Henri VERBEKE en Maria-Leontina DE KEGEL.

Zijn artistieke studies deed hij eerst bij Henri PERMEKE te Oostende en daarna aan de Academies te Brugge en Antwerpen (daar bij Juliaan DE VRIENDT). Hij vervolmaakte zijn opleiding te Parijs.

Te Oostende woonde hij Kerkstraat 45.

Pierre VERBEKE was gehuwd met Marthe VAN HOEKE en had een zoon, Yves.

Hij overleed te Oostende, twee dagen na Jan De Clerck, op 26 februari 1962, na ongesteld te zijn geworden achter het stuur van zijn auto en een ongeval te hebben veroorzaakt.

X X X

Pierre VERBEKE liet zich meestal inspireren door de zee, de haven, het vissersleven en ook wel door het Vlaamse landschap. Hij werkte in een modern-figuratieve stijl. Hij stelde zijn werken tentoon in tal van grote steden, zo ondermeer te Antwerpen, Brussel, Luxemburg, Parijs en Zürich.

Van 20 december 1934 tot 8 januari 1935 deed hij samen met James ENSOP, Eugeen-Achille GERBOSCH, Ninette en Félix LABISSE, L. POPPE, J. PYCKOET, Antoine SCHYRCENS, Marthe VELLE, Gusto LEYS en L. VERBEKE mee aan het 52e Salon in de toen gekende Oostendse galerij "Studio", onder het motto "Le Petit Tableau" (1). Zijn inzendingen droegen de volgende titels: "Barques (Nieuport)", "Sloepen (Nieuport)", "Lage tij" en "Petite ferme (Oostende)".

In augustus-september 1955 deelname aan de tentoonstelling "Ensor Permeke Spilliaert en de Oostendse Schilderkunst" in het Kursaal met één werk: "Le mousse", een kop van een jonge visser (2).

Een schilderij van VERBEKE komt voor op een kleurprentkaart "Grand hôtel Osborne Ostende ouvre toute l'année". De kaart stelt de gevels van dit hotel voor.

Notas :

1. Cinquante-deuxième salon. Le petit tableau, Oostende (STUDIO), 1934.
2. Ensor Spilliaert Permeke en de Oostendse schilderkunst, Oostende (KURSAAL), 1955

Literatuur :

- CASTEUR, H. : Pierre Verbeke, in West-Vlaanderen, mei 1955, p. 115.
Ontmoetingen. In memoriam Pierre Verbeke, in West-Vlaanderen, 1962, p. 116 (met portretfoto).

N. HOSTYN

VOLGENDE BIJDRAGE HANDELT OVER KUNSTSCHILDER AUGUST DISTAVE.

SCHIMMEN UIT HET VERDRONKEN LAND.

Paul Duribreux, Schimmen uit het verdronken land.- De Roerdomp, Brecht/Antwerpen, 1981, 120 blz.

Niet alleen om zijn literaire kwaliteiten maar ook om de evolutie van lokale, folkloristische, historische en legendarische elementen verdient dat werk hier een bespreking. Daarbij is de auteur een stadgenoot (geb. 1942) en de zoon van Gaston Duribreux, de bekende romanschrijver en gewezen hotelhouder uit de Aartshertogstraat.

Wat een merkwaardige dubbele erfenis : Paul Duribreux, kloeke karatekampioen, exploiteert nu het Parkhotel van zijn vader en heeft zich ook aan het schrijven gezet.

En met onmiskenbaar talent. De sobere directe stijl gaat krachtig op zijn doel af. Onmerkbaar en onweerstaanbaar lokt Paul Duribreux je uit de nuchtere werkelijkheid naar een irreële wereld waarin het ongewone heel natuurlijk lijkt. In zijn verbeelding dagen vreemde gewrochten, heroïsche gestalten en geheimzinnige gebeurtenissen op uit oeroude tijden die hij intens en waarachtig beleeft. De avonturen roepen enerzijds de Oudgermaanse wereld met haar felle goden op en de onverschrokken Vikingen, maar spelen anderzijds zich af aan de Vlaamse kust met haar intrigerende zandbanken, en in Frans-Vlaanderen waarmee P. Duribreux trouwens door afstamming en huwelijk verbonden is.

Hier is geen fleeuwse of anemieke romanticus aan het woord. Hij zucht en jammert niet, maar beweegt zich veerkrachtig, vol zelfvertrouwen, vol ondernemingslust en soms met het lef van een rebel. Want durf en dapperheid zijn nodig in de strijd tussen goed en kwaad. "...moed moet uit jezelf komen..." (p.15)... "wanhoop is een erg groot kwaad ..." (p. 30).

In drie novellen - alle in de ik-vorm - ontplooit Paul Duribreux zijn scheppende persoonlijkheid. In het eerste, "De schim uit het Verdronken Land", - volgens mij het gaafste en boeiendste stuk - gaat het over een doolhof van gangen onder de duinen en onder het strand. De toegang daartoe vindt de ik-persoon, met zijn vriend, in "verboden duinen" (nl. die in het domein van Prins Karel in Raversijde). Na een eerste verkenningsstocht, onderbroken door een instorting, trekt de ik-persoon op een nacht alleen op exploratie.. Diep in het labyrint vindt hij een groen beeldje, hoort plots angstaanjagende stappen en haast zich naar huis met zijn zonderlinge vondst. Op zijn slaapkamer volgen grillige belevenissen. Tot het beeldje verdwijnt in een februaristorm die een bres in de dijk heeft geslagen waardoor het onderzeese rijk ontoegankelijk geworden is.

Het tweede "De Zeeridders" verhaalt de ontmoeting met Rolf, een fantastische figuur uit de Vikingwereld. Deze leeft in een "zeeburcht" en leert de ik-persoon manhaftigheid door concentratie, aangekweekt bij 'n gevechtsopleiding. In de Sint-Jansnacht wordt Rolf door een drakkar afgehaald.

De laatste novelle - ook de langste - heet "Thol". Hierin wordt de ik-persoon, een boekhandelaar, geconfronteerd met Thol, een verpersoonlijking van het kwaad, eerst in zijn winkel en daarna op een wonderbaar eiland in de Noordzee. Door tussenkomst van Oom Pieter, monnik op de Katsberg en zijn leven lang geteisters door Thol, wordt de kwelgeest in de abdij aldaar vernietigd.

Paul Duribreux behandelt die ongewone stof op 'n merkwaardig overtuigende manier. Zijn frissen visie, zijn jeugdig gevoel, zijn sportief optreden, zijn eerlijke ongecompliceerdheid zonder aanstellerij fascineren je. De magie van zijn woord overrompelt je en verzoent je met het wonder.

Ik wens nog het volgende te onderstrepen. Naast de trefzekere eenvoud van de zinsbouw valt bovendien de verrassend rijke en zuivere woordenschat op.

Kortom, "Schimmen uit het Verdronken Land" is een schot in de roos. Al bereikt Paul Duribreux hier nog niet de dramatische spanning en het plastisch vermogen van de schrijver van "De Grote Henne", hij kan meeslepend vertellen. Zijn eersteling is een fijn boek, vol romantiek van een weldoende zuiverheid en oorspronkelijkheid.

G. BILLIET

EEN NIEUW REFERENTIEWERK VOOR DE KARTOGRAFIE

Insiders hebben reeds weet van het bestaan van deze catalogus. Toch is het m.i. nuttig, zelfs gewenst ook niet-bevoegden, kortom puur belangstellenden en weetgrogen te attenderen op deze belangrijke aanwinst. Wij zinspelen meer bepaald op "The A.E. Nordenskiöld Collection in the Helsinki University Library. Annotated Catalogus of Maps made up to 1800", samengesteld door A.-M. Mickwitz, L. Miekkaavaara en T. Rantanen, Een uitgave in vijf boekdelen van de firma Almqvist & Wiksell International, Publishers and Wholesalers of Academic Books and Journals, 26, Gamla Brogatan, P.O. Box 62, S- 101 20 Stockholm (Zweden). 2 boekdelen zijn reeds van de pers en voor verkoop beschikbaar, t.w. List of Atlases, Vol. 1 : A-J (uitgegeven in 1979 in-4° : 252 blz., geïllustreerd), alsook vol. 2: R-Z (pas gepubliceerd in 1981, ook in-4° met ditmaal 322 blz., eveneens geïllustreerd). Per deel kosten geciteerde boeken : 245 Zweedse Kronen. De reeks is nog volop in uitvoering en zal in totaal 5 boekdelen omvatten : de eerste 3 delen de catalogus zelf, de overige 2 delen een gedetailleerde index met alle geografische namen en hun variëteiten inbegrepen uit de diverse historische perioden. De collectie bevat ongeveer 25000 kaarten en behoort mede tot de beroemdste en befaamdste ter wereld!...

E. SWISSAERT

EEN LIJST VAN FACSIMILES VAN KAARTEN EN ATLASSEN

Het kan nuttig zijn te attenderen op volgende publikatie, waarvan wij de referentie vonden in het driemaandelijks informatiebulletin van de Koninklijke Bibliotheek Albert I te Brussel (Jaargang 26, aflevering 1, januari 1982, Bibliografie blz. 6) :

Facsimiles of maps and atlases : a list of reproductions for sale by various publishers and distributors/ compiled by Barbara R. Noe. - 4th edition. - Washington : Library of Congress, 1980. - IV, 35 p. : 26 cm. - ISBN 0-8444-0298-2

Dit boekwerkje kreeg in de collecties van genoemde Kon. Bibliotheek volgende signatuur : R 1.560/412.

E. SWISSAERT

Onder de aandacht van geïnteresseerden in de geschiedenis van ons gewest wensen wij volgende beknopte nota's te brengen. Het tweetaalig "Mededelingenblad", d.i. het drie-maandelijks tijdschriftje van de "Association belge pour l'histoire contemporaine - Belgische Vereniging voor Nieuwste Geschiedenis", bevat de "Lijst der verhandelingen voorgelegd aan de Belgische universiteiten tot het behalen van de graad van licentiaat geschiedenis, handelend over de Nieuwste Tijd, Zittingen 1975 - 1980".

Deze lijst-met-een-lange-naam telt 36 blzdzijden en is integraal opgenomen in het derde nummer van de derde jaargang, uitgebracht in november 1981, dus zeer recent. Wij hebben van de dorre opsomming van titels aandachtig kennis genomen en willen wat wij daaruit gepuurd hebben, hier bondig op papier neerschrijven, in de hoop ook andere studaxen daarmee een kleine dienst te bewijzen.

- MORTELMANS (Ronny), Politieke machtsstrijd in het arrondissement Veurne (1848-1894). Voorgelegd aan de K.U. Leuven (Promotor : Prof. E. Lamberts) en verdedigd in 1979.
- SERLET (Annie), Auguste de Maere-Limnander, radikaal flamingant - Baron Auguste de Maere d'Aertrycke, katalysator van het projekt "Brugge-Zeehaven", 1826-1900. Rijksuniversiteit Gent, Prof. van Eenoo, 1976
- ROMBAUT (Erwin), Studie van de demografische en sociaal-economische componenten van en Plattelandsstreek. Het Arrondissement Oostende van 1800 tot 1830. R.U. Gent, 1979, zonder vermelding van promotor.
- DEVOS (John), De vissers te Oostende : 1870 - 1889. Grondlijnen voor de studie van van hun gemeenschap. R.U. Gent, Prof. P. van Eenoo, 1979.
- COSTENOBLE (Eva), De bevolking van Adinkerke in de 19de eeuw : een historische-demografische studie, 1801-1900. R.U. Gent, Dr. Chr. Vandenbroecke, 1977.
- CONSTANDT (Marc), Evolutie van het toerisme te Oostende (1874-1914). R.U. Gent, promotor : Prof. R. van Eenoo, 1980.
- COTTENS (Ingrid), Alfabetisatie in de provincie West-Vlaanderen, 1780-1870. R.U. Gent, Dr. Chr. Vandenbroecke, 1980

E. SMISSAERT

OOSTENDSE FOTOGRAFEN VOOR 1914

Ons medelid André VAN CAILLIE liet ons een portretfoto zien gemaakt door ene fotograaf CHARLES.

Deze fotograaf werd niet vermeld in mijn reeks bijdragen over de Oostendse fotografie voor 1914.

De tekst op het draagkarton van de foto luidt als volgt :

"CHARLES

SUCCR. DE LAGAST

OSTENDE

RUE DE FLANDRE 3

FOURNISSEUR DE S.M. LA BAINE (+ Schildje)."

H.H.

Oostende is op het einde van de 19e eeuw één van de belangrijkste badplaatsen van Europa; samen met Nice misschien wel de belangrijkste. Om dit te bereiken hadden de Oostendenaars geen moeite gespaard. Alles was gestemd op het toeristisch seizoen, dat in die tijd zijn hoogtepunt kende tussen 15 juli en 15 september. Kursaal, wedrennen, parken, velodroom en schouwburg stonden in dienst van de toeristen die hun vakantie in de Koningin der badsteden kwamen doorbrengen.

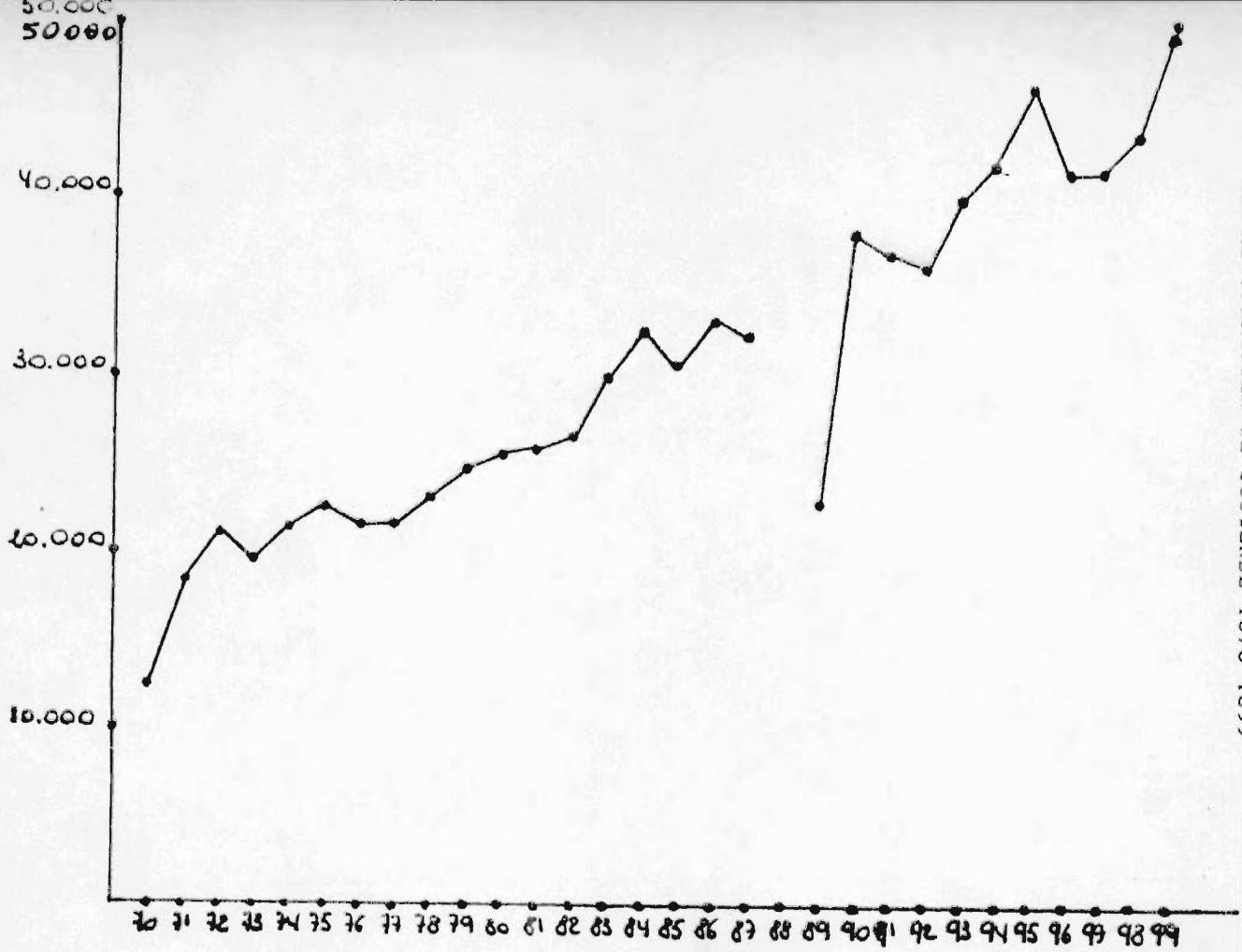
Het toerisme oefende ook een invloed uit op het Oostendse toneel. Zoals alle andere activiteiten kende het toneel twee periodes : zomer en winter. De zomer stond in het teken van de toeristen, de winter was afgestemd op de Oostendenaar.

Het bouwen van de eerste schouwburg dateert van voor de doorbraak van Oostende als badstad. In 1815 waren er te Oostende diskussies aan de gang over het al dan niet bouwen van een schouwburg. Het stadsbestuur stond nogal aarzelend tegenover die onderneming, vooral vanwege de grote kosten die het bouwen zou meebrengen. Op dat ogenblik was de bodem van de stadskas voelbaar (sic), zodat men zich weinig kon permitteren. De knoop werd dan doorgehakt door een burger, de heer Jacobus de Ridder, die besloot de stad zo'n gebouw te schenken.

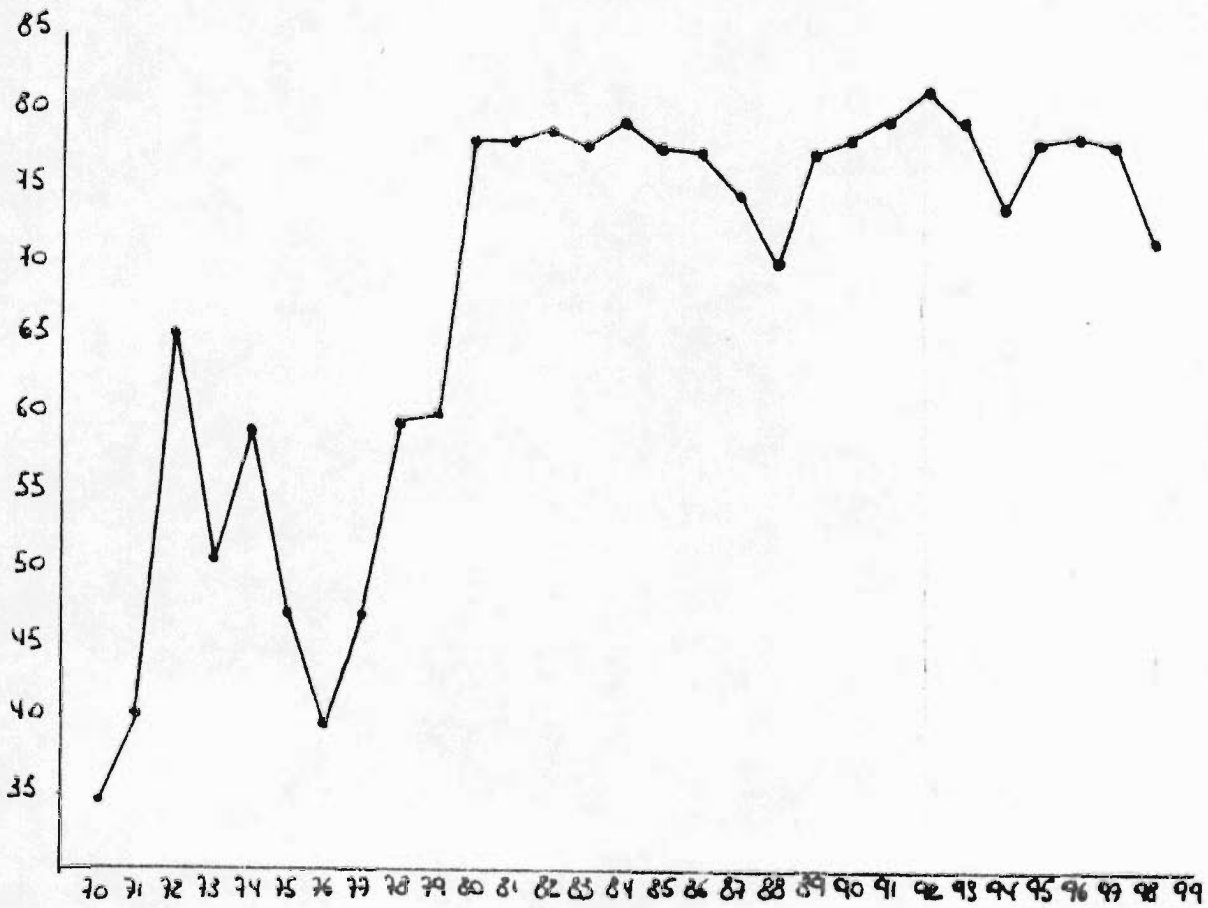
Hij kocht grond aan de zuidkant van de Weststraat, een hoek vormend met de Dokstraat (hoek A. Buylstraat - Mariejoséplein) en in minder dan een jaar stond de ruwbouw er. Het gebouw was volledig af in 1818 en de eerste voorstelling ging door op 29 maart 1818. In 1820 wilde de Ridder de schouwburg aan de stad schenken, op voorwaarde dat de winsten zouden geschonken worden aan de armen van de stad. De stad vroeg advies aan hogere instanties die haar verbod het aanbod te aanvaarden. In 1828 kreeg de Ridder de stad dan toch zo ver de schouwburg te huren; uiteindelijk, in 1845, kocht de stad dan de gebouwen definitief aan. (Le Carillon, 31/03/1900).

Over de voorstellingen die tijdens de eerste jaren plaatsvonden is weinig bekend. Aangenomen wordt dat rondreizende gezelschappen de schouwburg aandeden. Na 1841 werd gedurende de zomermaanden één opvoering per week gegeven door het Brugs gezelschap; de directie was dezelfde als die van de Brugse schouwburg. Het valt te betwijfelen of dit een goede zet was : Oostende kende een opgang op economisch en toeristisch vlak, tot grote afgunst van de Bruggelingen. Deze laatste namen het bijgevolg niet zo nauw met de uitbating van de Oostendse schouwburg. De toestand werd dermate ernstig dat rondreizende gezelschappen weigerden nog langer te Oostende op te treden. In 1850 blijft de schouwburg gesloten; La Flandre Maritime van 17/08/1850 beschrijft ze als 'une écurie'. De krant eist een dringende restauratie van de gebouwen, daarbij wijzend op de noodzaak van een goed uitgeruste schouwburg voor een toeristisch centrum.

Het stadsbestuur gaat op deze oproep in en in de winter van 1850-51 wordt de schouwburg opgekalefaterd. Voor het badseizoen wordt een Italiaans operagezelschap aangetrokken, terwijl tijdens de wintermaanden het Brugs Toneelopera en Frans toneel brengt. Dit gaat zo door tot ± 1870. Dan komt het tot een breuk met Brugge en wordt ook voor de wintermaanden een directeur aangeworven. Van dan af treden tijdens de winter plaatselijke toneelgezelschappen op naast rondreizende troepen. Tijdens de zomer komen dan de bekendste groepen van Europa, meestal uit Parijs of Brussel, naar Oostende afgezakt.

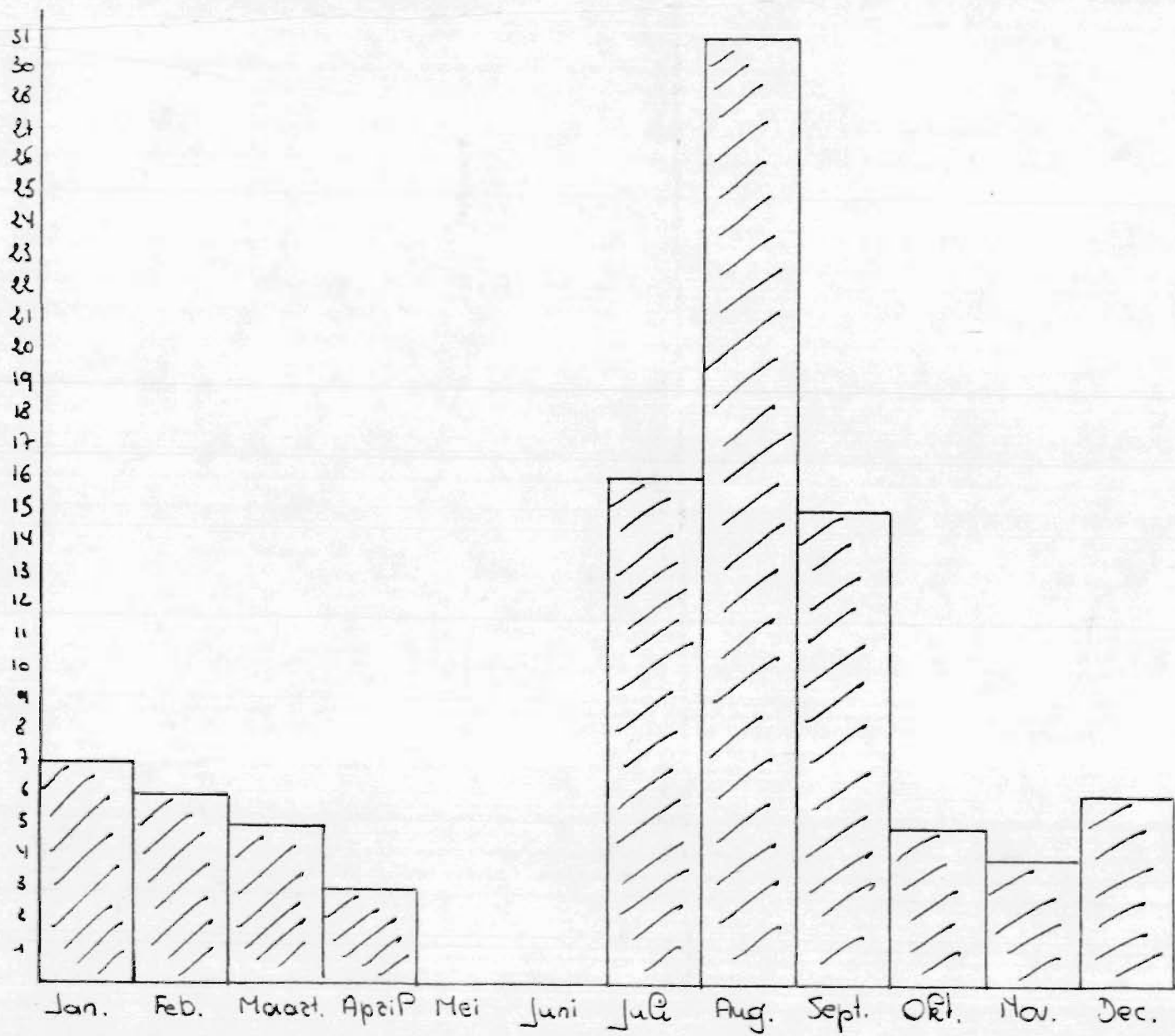

AANTAL TOERISTEN TE OOSTENDE 1870-1899

AANTAL VOORSTELLINGEN IN DE KON. SCHOUWBURG 1870-1899

AANTAL VOORSTELLINGEN IN DE KON. SCHOUWBURG IN 1899

- 12 -

82/182

De uithating van de Oostendse schouwburg liep nochtans niet van een leien dakje; de eilenvange lijst van direktors laat zulks al vermoeden : van 1854 tot 1899 tellen we er een twintigtal ! Vooraf de moeilijkheden met het stadsbestuur en de konkurrentie van het kursaal, met daarboven op een ingewikkelde administratie schrikten mogelijke kandidaten af. De situatie kulmineert in 1899 wanneer geen direktor kan gevonden worden. In extrenis neemt de Brusselaar Mouru de Lacotte de funktie waar, na een overeenkomst met het kursaal gesloten te hebben. De nieuwe direktor wordt gesteund door Le Carillon, die op het einde van het zomerseizoen het volgende schrijft :

"...nous pouvons être assurés aujourd'hui qu'il est nécessaire d'organiser ici une vraie saison théâtrale, qui soit elle-même une attraction principale de notre superbe capitale balnéaire." (05/09/1899)

Het belang van de schouwburg voor het toerisme wordt nogmaals benadrukt. Wanneer we de evolutie van het toerisme in de periode 1870 - 1899 vergelijken met het aantal voorstellingen in de schouwburg zien we dat er een zeker verband bestaat tussen beide (zie grafieken). Ook het jaaroverzicht van 1899, dat we ad random gekozen hebben, bewijst dat de voorstellingen toegespitst waren op het toeristisch seizoen.

Deze hypothese wordt nog sterker wanneer we het jaar 1899 bestuderen. In dat jaar deed er zich in België een cholera-epidemie voor. Het drinkwater was te Oostende altijd al een groot probleem geweest met als gevolg dat een groot aantal toeristen wegbleven. Tegelijkertijd neemt het aantal voorstellingen in de schouwburg een flinke duik : van 74 in '88 tot 70 in '89. Daarbij moet nog gezegd worden dat voor een groot deel van de zomer voor bijna lege zalen gespeeld werd. In '90 herpakt het toerisme zich en de schouwburg volgt : het aantal voorstellingen loopt op tot 77.

Het contrast met de winter is enorm : in de zomer dagelijks een voorstelling, in de winter gemiddeld 5 per maand, waarbij de schouwburg in mei en juni gesloten is. Op toneelgebied valt Oostende terug tot een klein provinciestedje, zowel wat kwaliteit als publiek betreft. In de zomer wordt de schouwburg bezocht door de high society, in de winter door een sinaasappel etende en sigaren rokende toeschouwer, die tijdens de pauze uit volle borst met het orkest meezingt.

Toerisme was ook de drijfveer voor het bouwen van een nieuwe schouwburg rond de eeuwwisseling. De verschillende Oostendse dagbladen hadden al herhaalde malen op de slechte staat van de schouwburg gewezen; zowel Le Carillon als L'Echo d'Ostende waren gelukkig toen besloten werd de oude koninklijke stallingen langs de Van Iseghemlaan af te breken en daar een nieuwe schouwburg op te trekken die model zou staan voor haar tijd.

De zaal hood oorspronkelijk plaats voor + 1200 toeschouwers, zowat het dubbele van de capaciteit van de oude schouwburg. De scene was uitgerust met de allerlaatste snuffjes en de verlichting was volledig elektrisch. Over de stukken die men er verwachtte opgevoerd te zien schreef L'Echo het volgende :

"nouw croyons pouvoir affirmer que la légère majoration des abonnements du Kursaal avec droit d'entrée au Théâtre, fournira des ressources suffisantes pour allouer à l'exploitation un subside important, qui permettra de monter, avec des artistes di prima cartello : l'opéra comique, la grande opérette et la jolie comédie;" (Echo d'Ostende 04/02/1902)

De wens was de populaire toer op te gaan om zoveel mogelijk toeristen naar Oostende te trekken. De schouwburg zal blijven bestaan tot 1965, wanneer zij afgebroken wordt om in haar plaats het Europacentrum te bouwen, ook uit toeristische overwegingen...

J. SURMONT

5. beroep : Feder
 6. pol. strekking : katholiek-liberaal in 1854
 7. pol. loopbaan : gem.raad 1842 - 1851/1855 - 1872
- 1.2.3.4./ overlijdensakte
 5./ Feuille d'Ostende 6/1/1853 p. 2,a

DE BPEYNE, Aimé Louis Aristide

1. °Oostende 2 december 1837 +Oostende 11 maart 1900
2. vader : Pierre Louis Jean
3. moeder : Henriette Marie Françoise Gosse
4. ongehuwd
5. beroep : handelaar
 rechters koophandelsrechtbank
 stichter en schath. van Ass. lib.; voorz. Hoop in de Toekomst (1881);
 ondervoorz. (1882) en voorz. (1887) van Willemfonds Oostende
6. pol. strekking : liberaal
7. pol. loopbaan : gem.raad 1876-1897
 schepen 8 juni 1897-1900

1.2.3.4.5./overlijdensakte

DE BPEYNE, Pierre Louis Jean

1. °Diksmuide 17 april 1801 +Oostende 27 september 1863
2. vader : Louis Jacques Antoine
3. moeder : Jeanne Henriette VAN VOSSEM
4. echtg. : Henriette Marie Françoise GOSSE
6. pol. strekking : liberaal
7. pol. loopbaan : gen.raad O. 1851 - ontslag 11 februari 1857

DE BROUWER, Guillaume Edouard Emile

1. °Oostende 12 januari 1840 +Ramlech (Egypte) 30 april 1897
 2. vader : Emile Joseph
 3. moeder : Hélène Serruys
 4. echtg. : Augusta Mathilde Eugénie Serruys Oostende 25/8/1877
 5. beroep : advokaat
 substituut procureur des konings gerechtshof Veurne (1867) (1) en
 15/10/1870 aan rechtbank van eerste aanleg te Brussel (2)
 voorz. tribunaal van Ismolahya (Egypte) (3)
 6. pol. strekking : liberaal
 7. pol. loopbaan : prov. raad 1866-1867
- 1.2.3./ P. Coppieters 't Wallant Notices généalogiques et hitoriques sur quelques familles en Flandre occidentale Brugge 1946 p. 337.
 4./ Echo d'Ostende 26/8/1877 p. 3,c
 5./ (1) Rapport sur l' état de l'Administration dans la Flandre Occidentale, Brugge, 1867, p. 18.
 (2) Echo d'Ostende, 16/10/1870, p. 2,d
 (3) R. Coppieter, Notices généalogiques, Brugge, 1946, p. 337.

DE CEINYNCK, Napoleon Auguste

- A. °Veurne 2 februari 1812 +Oostende 29 december 1880
2. vader : Philippe Joseph
3. moeder : Jeanne Thérèse Vandenkerckhove
4. echtg. : Sophia Marie Behaegel
5. beroep : geneesheer
6. pol. strekking : liberaal
7. pol. loopbaan : gem.raad 13/4/1852 - ontslag 2/11/1875
1.2.3.4.5./overlijdensakte

DECLER, Charles

4. echtg. : Anne Belle Poche
6. pol. strekking : unionistisch
7. Pol. loopbaan : gem. raad 1842-1843

Willy MAERVOET

(Vervoigt)

UITGAVEN IN BOEKVORM VAN DE OOSTENDSE LETTERKUNDE LOE JOEN GHEERAERT

Op vraag van enkele leden die nadere bibliografische informatie wensen omtrent het literaire werk van John Gheeraert, in 1981 onderscheiden met de Ary Sleeksprijs van de Koninklijke Academie voor Nederlandse Taal- en Letterkunde, publiceren wij zijn uitgegeven werk in boekvorm :

- "Als de oude Peperhus vertelt ...". Oostende, uitg. De Kinkhoorn, 1976;
- "Ode aan Oostende". (Literair album). Oostende, uitg. De Kinkhoorn, 1977;
- "Vertellingen uit het Zeepaardje". Middelkerke - Oostende. uitg. Publigrifik, 1978;
- "Le mariage de Zot Lowieke à Ostende". (Brochure). Oostende - Middelkerke, uitg. Publigrifik, 1978;
- "Een trekschuit vol muziek". (Brochure). Oostende, uitg. Gouwy, 1980;
- "Daardjes uit Polen". (Novelle). Antwerpen, uitg. De Vries - Brouwers, 1981.

Deze gegevens werden opgemerkt in de "Mededelingen (van de) Vereniging van Vlaamse Letterkundigen" (driemaandelijks tijdschrift), nummer 110 (februari 1982), blz. 18.

E.S.

OUDE NUMMERS "DE PLATE"

In het Heemkundig museum zijn nog oude nummers van "De Plate" te koop aan 30 fr. per exemplaar.

Fotopagina's zijn verkrijgbaar aan 5 fr. stuk.

HET KONINKLIJK ATHENEUM 100 JAAR

Dit jaar bestaat het Atheneum als schoolinstelling te Oostende 100 jaar. Hier een foto van de voorgevel uit een album te Parijs gedrukt in 1910.

Zo maar een klas in april 1940, (dus 1 maand voor de 2de W. O. in België begon): de 4de moderne B samen met leraar Raymond Debrauwere.
Van links (langs de muur) naar rechts per bank: A. Allo en R. Vantournhout, K. Dekesel en R. Meyer (thans architect), E. Damman en F. Weise;
2de rij: F. Billiau, H. De Meyere (uit De Panne, amper een maand later bij de vlucht nabij Saint-Omer door de Duitsers neergeschoten) en M. Denève, P. Denis en A. Durand, K. Peuteman en E. Labeke, Verlinden en A. Deley;
3de rij: A. Dossche en A. Rigaux (thans directeur Stedelijke Dienst voor Toerisme), M. Vaicke en R. Deplancke, R. Vanmoerkerke en R. Rycx, F. Verstraete en O. Vilain (thans stadsbibliothecaris), Coenye en Belpaeme;
4de rij: J. Bérard en F. Sorel, R. Maseman, F. Seys, P. Masereel (uit Wenduine, als weerstand in Duits concentratiekamp omgekomen).

NOG JULIUS COLLEN-TURNER

Door het artikel over J. COLLEN-TURNER (septembernummer), kwam ik in contact met diens zoon Bernd die te Gent woont. Hij stelde me een meer complete biografie van zijn vader ter beschikking, die we onze leden niet wilden onthouden.

N.H.

COLLEN - TURNER, Julius. Duitse kunstschilder en graveerde, geboren op 20 augustus 1881 te Schiefelbein in Pommeren. Zijn vader was boekdrukker en van joodse afkomst.

Op jeugdige leeftijd koos hij het beroep van gymnastiekleraar. Studeerde aan de Hoge School van Lichamelijke Opvoeding te Berlijn, waar hij vervolgens ook les gaf. Hij munte uit in wedstrijden voor turners, dit zijn oefeningen aan de hoge brug, het paard en de ringen. Daarbij beoefende hij met brio het schermen, dat in die tijd een zeer geprezen sport was. Hierdoor kwam hij aan de militaire school te Berlijn, waar hij o.a. als taak had, disciplinaire schermoefeningen te geven aan gestrafte kadetten. Tijdens een van deze oefeningen werd hij zelf gewond met een diepe snijwonde aan de rechter arm.

Dit luidde de tweede fase in van zijn loopbaan, want tijdens zijn herstelperiode beseft hij zijn grote aanleg voor het tekenen. Hij studeerde nu verder aan de Hoge School voor Beeldende Kunst, eveneens te Berlijn. Hij kreeg er onderricht van bekende meesters zoals : Hanke, Waldemar Friedrich en Hans Meyer. Terzelfdertijd vervolmaakte hij zijn kennis door reizen te ondernemen naar Nederland en Frankrijk. Niettegenstaande alles turnde hij regelmatig voort, zodat hij toen reeds de bijnaam kreeg van "der Turner".

Bij het uitbreken van de oorlog 1914-1918 werd hij gemobiliseerd en diende met de graad van officier in het keizerlijk leger in de strijd tegen Rusland. Hij werd zeer gewaardeerd in zijn eenheid, zodat ter gelegenheid van de verjaardag van de Keizer Wilhelm II hij de opdracht kreeg om namens zijn eenheid de gelukwensen over te brengen.

Nochtans kwam hij enkele tijd later in botsing met de bevelhebbers, betreffende het uitvoeren van een aanval door zijn eenheid. Hierdoor werd hij overgeplaatst naar de verbindingstroepen (telefonie). De daarop uitgevoerde aanval, liep uit op de bijna volledige vernietiging van zijn vroegere eenheid. Nu breekt voor hem een tijd van relatieve rust aan, gedurende dewelke hij zijn kunstenaarstalenten zal bevestigen door tal van tekeningen in potlood, houtskool, sanguine en kleurpotloden. Later zal hij sommige van deze tekeningen vastleggen in gravures op zink en op koper. Hij heeft nu gelegenheid om in contact te komen met de plaatselijke bevolking, Polen en Russen, naargelang de opmars der troepen. Zijn niet strijdende functie vergemakkelijkte deze toenadering.

Na de demobilisatie vestigde de kunstenaar zich terug te Berlijn, maar ditmaal als graveerder en portrettist, waarin hij uitmunte. Zijn vroegere relaties gebruikende, vond hij vlug toegang tot alle grote industrietakken en wetenschapsmensen, zelfs tot in de kunstkringen van theater en opera. Van dan af aan tekende hij met de kunstenaarsnaam J.C. TURNER, ontleend aan zijn geliefkoosde sport.

In juni 1924 huwde hij te Berlijn Aline Höche, geboren te Oostende op 17 mei 1899, van Belgische moeder en Duitse vader. Haar vader was kapper aan het Hof van Keizer Wilhelm II, in dienst van de "Kronprincessin". Terzelfdertijd hield hij een kapperssalon in "Unter den Linden", een van de voornaamste straten van de hoofdstad. Haar vader Karl Höche, reisde ingevolge zijn druk zakeleven veel naar Engeland en logeerde enkele malen in de toen beroemde "Koningin der Badsteden". Zo leerde hij alhier zijn toekomstige vrouw Berthe Guillier uit Oostende kennen.

Haar moeder had daar in de Van Iseghemlaan een familiepensioen (waar later de "Franco-Belge huisde), maar na 1918 werd het huis onteigend. Regelmatig kwam de familie Höche-Guillier met de kinderen hun vakantie te Oostende doorbrengen.

Voor zijn huwelijk had de kunstenaar geen speciale godsdienstige overtuiging, maar het contact met de schoor moeder en de familie, beïnvloedden hem zo zeer, dat hij besloot tot het katholiek geloof toe te treden.

Op 10 mei 1929 werd hun een zoon Bernd (Bernard) geboren, te Berlijn.

Ondertussen veranderde stilaan de toestand in Duitsland. Een zekere Hitler met enkele partijbonzen nam meer en meer de macht in handen. Voor de mensen die niet van de "Partij" waren, werd het moeilijk met staatsinstellingen zaken te doen. Wat de buitenstaanders niet wisten of niet wilden weten was de intensieve voorbereiding tot de "Revanche" (oorlog) tegen Frankrijk. De kunstschilder had te goede betrekkingen met industriëlen en oud-legergedienden om niet de juiste toedracht van het gebeuren te beseffen. Zijn Belgische familie en trouwens de gehele Belgische politiek wees er op dat dit landje een vredes-eiland zou zijn.

Na veel aarzelen diende de kunstschilder dan een aanvraag in om met zijn gezin en zijn bezittingen naar België te mogen verhuizen, om bij de familie van zijn vrouw te wonen. Dit werd hem toegestaan in 1936 en zo was het nu de man die zijn vrouw volgde!

Oostende was een gehele nieuwe stap in zijn kunstenaarsleven. Zijn vrouw voelde zich thuis, maar ook hij die de wereldstad met zijn werkkring en zijn veelvuldige vrienden inruilde voor een gemoedelijke badstad, paste zich vlug aan, geboeid door de onmetelijke zee, de haven met de boten en hun vissers. Kortom hij had een karakter die de omgang met de mensen bevorderde. Stilaan hanteerde hij meer en meer penseel en palet, geen industrietaferelen meer, maar een variatie van onderwerpen van vissers, zee en polders. Stoere boerepaarden die de strandkabielen voorttrokken en windmolens te Brugge. De innerlijke mens veranderde ook, godsdienstige taferelen inspireerden hem en een Lourdes-bedevaart scheen hem te sterken in zijn dagelijks leven.

In 1939, een onbenullig feit was reeds de voorbode van de opkomende orkaan. Herhaalde malen kwamen enkele Duitsers bij de kunstenaar tevergeefs aandringen om lid te worden van de Nationale Partij van Duitsland. Dan op 10 mei 1940 brak de hel los.

Als vijand werd hij aangehouden in de namiddag van deze bewuste dag. Hij was juist een groot schilderij aan het afwerken in de Vrije Technische School te Oostende in de Stui-verstraat. Het was de uitbeelding van een leergang over een scheepsmotor. Enkele dagen later werden al deze staatsgevaarlijke personen vervoerd naar het zuiden van Frankrijk.

Weer een andere situatie, deze keer een harde beproeving, ver weg van alles dat hem dierbaar was. Maar nogmaals helpt hem zijn doorzettingsvermogen. In het gevangenenkamp te Gurs aan de Middellandse zee verblijft hij ongeveer een goed jaar en dan wordt hij ondergebracht bij burgers te St. Jean en Royan om vervolgens terecht te komen bij de "Mquisards" in die omgeving. Intussen schilderde en tekende hij ononderbroken voort, deels uit kunstenaarsdrang, deels om zijn brood te verdienen.

En zo gingen ook deze zware oorlogsjaren stillan voorbij en enkele tijd na het beëindigen van de oorlog kwam hij na een vermoeiende treinreis te Brugge aan. Zijn vrouw en zoon, zoals veel andere gezinnen, hadden de kustzone moeten verlaten op bevel van de Duitse overheid. Ze waren opgevangen geweest gedurende de rest van de oorlog door familie die destijds te Brugge woonde. Eindelijk was hij terug bij zijn familie in België, daar waar hij gedacht had te ontsnappen aan het oorlogsgeweld. Stilaan werden de relaties weer opgebouwd en uitgekeken naar zijn tweede Heimat-stad : Oostende.

In het begin van 1948 verhuisde hij met zijn gezin naar Oostende, waar in de Technische school een groot gedeelte van zijn meubels bewaard gebleven waren. Met volle moed begon hij aan enkele opdrachten, waaronder een kruisweg. Maar de doorstane ontberingen en de soms gevaarlijke levensomstandigheden hadden stilaan, zijn nochtans getraind lichaam, aangetast en na een korte ziekte overleed de kunstenaar op 27 november 1948 te Oostende in Plantenstraat. Op 67-jarige leeftijd was hij nochtans nog vol enthousiasme voor zijn werk, maar het lot had er ander over beschikt.

Bernd COLLEN

NATIONAAL BIOGRAFISCH WOORDENBOEK

Te koop gesteld wordt of ter inzage beschikbaar is voor gegadigden in de leeszaal van tal van bibliotheken thans het negende deel in de interessante, dikwijls kritische reeks biografische notities over allerlei al dan niet, terecht of ten onrecht vergeten (soms tijdens hun leven overschat, anderen daarentegen onderschatte) "beroemde figuren" uit het verleden. Onder de titel "Nationaal Biografisch Woordenboek" bezorgen de (Vlaamse) "Koninklijke Academiën van België" deze uitgave; dit negende deel verscheen te Brussel in 1981. Met veel interesse, soms geboeid, grasduinden wij wat in dit fraaie boekdeel - het kan tevens gerust aanspraak maken op de spitheta "verzorgd" en "leesbaar" - en stellen op papier wat ons, bewoners van de kust, meer in het bijzonder raakt en onze aandacht weerhoudt. Lic. Norbert Hostyn is er de auteur van eventjes negen, goed gedocumenteerde en gevatte bijdragen :

- Emiel BULCKE (1875 - 1963), kunstschilder en beeldhouwer (kol. 117 - 120);
- Paul CLAYS (1917 - 1994), marineschilder (kol. 150 - 155);
- Jan DE CLERCK (1881 - 1962), kunstschilder (kol. 150 - 155);
- Edouard HAMMAN (1819 - 1888), kunstschilder (kol. 325 - 329);
- Egide LINHIC (1821 - 1860), marineschilder en scheepsportrettist (kol. 481 - 486);
- Louis ROYON (1882 - 1968), marineschilder, auteur en zeeman (kol. 659 - 663);
- Charles VERBOECKHOVEN (1802 - 1889), marineschilder (kol. 798 - 801);
- Eugène VERBOECKHOVEN (1798 - 1881), kunstschilder, graveur en beeldhouwer (kol. 801-808);
- Léandre VILAIN (1866 - 1945), organist, toondichter en lerrar orgel (kol. 819 - 821).

E. SMISSAERT

Auguste WIEGAND, wiens geboortedatum me niet gekend is, staat in A. STPACKE's "Almanachs" vermeld als "gediplomeerd muzikleraar" woonachtig in de Sint-Petersburgstraat 8 te Oostende (nu L. SPILLIAERT-straat).

WIEGAND had gestudeerd aan het Conservatorium te Liège en bij de orgelvirtuoos A. MAILLY te Brussel.

Als orgelist speelde hij tal van recitals in binnen- en buitenland. Zijn optreden tijdens de Antwerpse tentoonstelling van 1885, zou een van zijn grote successen geweest zijn.

Dat tentoonstellingsorgel was een instrument van ANNEESENS (Geraardsbergen). WIEGAND moet erg nauwe contacten met houwer ANNEESENS gehad hebben, want hij speelde ook diens orgels in, in de Sint-Jozefskerk te Antwerpen (1883), de Sint-Jacobskerk aldaar, in een kerk te Geraardsbergen en in de H. Kerstkerk te Gent (1).

Dat inspelen van het orgel in de Gentse H. Kerstkerk gebeurde op 16 februari 1886 en de programmabrochure vermeldde WIEGAND nog als "orgelist te Antwerpen".

In de programmabrochure (1) lezen we ook wat WIEGAND zo allemaal ten gehore bracht tijdens zo'n inspelning. Een allegaartje van echte orgelmuziek en arrangementen, conform de mode van de tijd :

- Sonate No 6	F. MENDELSSOHN
- Communion en fa op 11	J. GRISON
- Air d'églises	STRADELLA
- Prière en fa	Martini
- Dernières volontés (met zang)	GOUNOD
- Fantaisie en fuga	BERT
- Ave Maria	SCHUBERT
- Adagio in la-mineur	J.S. BACH
- Melodie	A. RUBINSTEIN
- Marche funèbre & chant Séraphique	A. GUILMANT
- Te Deum (met zang)	LACOME
- Pâques Fleuries	A. MAILLY
- Duetto	F. MENDELSSOHN
- Prière No 5	A. WIEGAND
- Improvisatie en Marche Finale	A. WIEGAND

X X X

WIEGAND was tot 1889 organist van de SS. Petrus- & Pauluskerk waar Léandre VILAIN (2) hem in 1890 opvolgde. Wanneer hij in dienst trad te Oostende is me ongekend, maar uit wat voorafging zeker na februari 1886.

Op 28 februari 1887 speelde WIEGAND er het nieuwe orgel plechtig in. Het was een instrument van Charles AGNEESSENS-MEUNIER dat in augustus 1896 in de vlammen verdween.

WIEGAND speelde volgend programma (3) :

- Sonate N° 6	F. MENDELSSOHN
- Melodie	A. RUBINSTEIN
- Communion en Fa	J. CRISON
- Piece en la-mineur	T. SALOME
- Passacaglia	J.S. BACH
- Pâques Fleuries	A. MAILLY
- Cantilène Pastorale	A. GUILMANT
- Cavotte Célèbre	MARTINI
- Hosanna, fanfare	J.N. LEMMENS
- Menuetto	Ch. M. WIDOR
- Ave Maria	F. SCHUBERT
- Grande marche de Sainte-Cécile	A. WIEGAND

Op 1 maart 1887 speelde hij nog een "concert religieux" bij die gelegenheid. Het programma (3) :

- Sonate N° 1 in re-mineur	A. MAILLY
- Andante in Si-b	A. MAILLY
- Allegretto in fa	F. MENDELSSOHN
- Prière, elevation en fa	Ed. BATISTE
- Grand fugus ensol mineur	J.S. BACH
- Prière, romance sans paroles	A. WIEGAND
- Air d'2glise	STRELLA
- Communion en sol	Ed. BATISTE
- Marche funèbre et Chant Séraphique	A. GUILMANT
- Ave Maria (met zang)	CHEPUBINI
- Intermezzo	A. EYFE
- Serenata	BRAGA
- Grande marche triomphale	J. CRISON

X X X

Van 1888 tot 1889 was WIEGAND ook nog orgelist van het Kursaal. Dat orgel, ook al door ANNESENS, werd door hem ingespeeld op 16 juli 1888. Tijdens de seizoenen 1888 en 1889 gaf hij er menig recital op. De programma's waren in de geest van deze die we in-extense vermelden.

In 1890 vertrok WIEGAND om onduidelijke redenen naar Australië. Hij kreeg er de betrekking van stads-organist te Sydney en oogstte er naar verluid grote roem.

X X X

WIEGAND componeerde ook voorzijn instrument. Eerder zagen we reeds enkele titels in programma's van inspelingen.

In de reeks "Répertoire de l'organiste" (uitg. Wwe Léopold MURAILLE, Liège), verscheen in 1901 van hem :

- Elevation in la-b
 - Marche triomphale in mi ("Péidié à mon beau-frère monsieur Antoine GILLIS d'Anvers")
 - Berceuse in la-b
 - invocation in re-b,
- respectievelijk onder de nummers 106, 107, 108 & 109.
De kaart vermeldde WIEGAND als "First City Organist of Sydney".

X X X

In 1900 werd WIEGAND benoemd tot Officier in de Leopoldsorde, samen met J. SMIT en Aug. WARLIMONT, respectievelijk gewezen vioolsolo en contrabassolo van het Oostendse Kursaalorkest.

Hij overleed in Amerika in 1904, einde mei.

Uit "L'Echo d'Ostende" van 2 juni 1904 volgende necrologie :

L'organiste Auguste Wiegand. - Auguste Wiegand, qui vient de mourir à Oswego, Etats-Unis d'Amérique comme nous l'avons annoncé dans notre dernier numéro, fut pendant tout un temps une des figures les plus en vue dus monde musical. Auguste Wiegand fut un musicien précoce : des l'âge de quatre ans, il étudia le soifège et le piano. En 1859, il entra au Conservatoire de Liège, où il remporta coup sur coup les premiers prix d'orgue, de piano, le premier prix d'harmonie et de contrepoint, ainsi que la médaille d'or (la plus haute distinction) pour le piano et l'orgue. Wiegand entreprit alors des tournées artistiques en Angleterre et sur le continent et ses concerts ne furent qu'une série de succès, d'ailleurs amplement mérités. Il en était à son 500e récital, quand un brillant engagement l'appela à Sydney, où il joua de 1891 à 1900 les fameuses orgues de la municipalité, les plus grandes du monde. Il devait inaugurer celles de l'Exposition de Saint-Louis, qui, parait-il, supplantent celles de Sydney, quand la maladie le terrassa. (4)

N. HOSTYN

Nota's :

1. P. ROOSE, Geschiedenis van een orgel van Charles Anneessens; Gent. Parochie Sint-Salvator (gezegd "Heilig Kerst"), in : Orgelkunst, 4, 4december 1981, p. 3-16.
2. N. HOSTYN, De orgelkunstenaar Léandre Vilain, in : Ostendiana IV, Oostende, 1982.
3. Oostende, Stadsarchief : Brochure inspelings orgel SS. Petrus & Pauluskerk 1887 (fotocopie).
4. Dank aan de Heer J. SURMONT die me op het bestaan van die necrologie wees.

KEGGEN

Wanneer de visschers naar het Noorden ter kabeljauwvangst varen, nemen zij als mond-behoeften, een ruimen voorraad beschuiten mede.

Bij hun terugkomst worden de overblijvende beschuiten, vooraf met boter bestreken en met suiker bestrooid, aan de kinderen geschonken.

Die harde broodjes, aan welke men eene bijzondere waarde hecht, omdat zij met vader, bloedverwant of vriend de gevaren der zee zijn ontkomen, noemt men alsdan keggen.

(Oostende). Jonas VAN DEN ZEEKANT
'ONS VOLKSLEVEN', 1, 1898, p. 112.

W. VERLONJE

EEN OOSTENDSE BLAASPIJPMAAATSCHAPPIJ

Onlangs kwamen mijn twee kleinzootjes (6 en 9 jaar) me opzoeken met de vraag of ik hen een blaaspijp kon bezorgen. Uit hun uitleg kon ik opmaken dat het ging om een stuk plastieke buis van de soort die gebruikt wordt bij de uitbouw van elektrische leidingen.

Een kinderhand is snel gevuld, en met een paar buisresten, van op mijn zolder, kwam de zaak vlug voor mekaar. Zeer handig draaiden zij uit een stuk krant een soort puntzakje dat ze met was speeksel samenplakten. Dit projectiel werd met de punt naar voren in de blaaspijp gestoken en met een krachtige ademstoot weggeblazen. Tot groot ongenoegen van moeder en grootmoeder bleven de resultaten van hun actie zeer goed zichtbaar, want de papieren pijltjes bleven met hun punt overal aan de plafonds, overgordijnen en gevels hangen. Bij nader onderzoek bleek dat gans de jeugd uit de buurt met dergelijke blaaspijpen uitgerust was. Gelijk met vele andere kinderspelen verdween ook deze vorm van vermaak even plotseling als hij opgekomen was.

Zonder het te weten had onze stadsjeugd echter weer aangeknoopt met een schuttersvorm die voorheen in Oostende beoefend werd en waarvan we de sporen terugvinden in ons eigen "Plate"-museum.

In de Emiel BULCKE zaal hangt in de onmiddellijke omgeving van een reeks kruishogen en geweren, een authentieke Oostendse blaaspijp. Ze werd, in een niet nader bepaald jaar, geschonken door de heer Ivo WITTEVRONGEL, in leven voorzitter van de Oostendse Vlaaspijpmatschappij, DE TEMPELIERS. Deze Blaaspijpmatschappij werd per 1 oktober 1949 gesticht. In welk lokaal deze sport beoefend werd en tot wanneer de matschappij bestaan heeft konden we tot nog toe niet achterhalen. Wel vonden we in de archieven een kopij van het Reglement van Inwendige Orde, dat we tot meerdere informatie laten volgen.

BLAASPIJPMAAATSCHAPPIJ

DE TEMPELIERS

REGLEMENT VAN INWENDIGE ORDE

Art. 1 - De matschappij is gesticht geworden op 1 Oktober 1949 onder de benaming "Blaaspijpmatschappij DE TEMPELIERS".

DOEL

Art. 2 - De matschappij heeft tot doel aangename bijeenkomsten te beleggen waarop de leden deel kunnen nemen aan blaaspijpwedstrijden en andere feestelijkheden.

LIDEN

Art. 3 - De matschappij bestaat uit een onbeperkt aantal leden.

Ze worden onderverdeeld in: Ereleden

Rescherrende en werkende leden.

De bijdrage wordt jaarlijks door het bestuur vastgesteld.

De nieuwe leden moeten door twee aangesloten leden worden voorgesteld.

BESTUUR

- Art. 4 - §a - Het bestuur wordt verkozen door de leden van de maatschappij.
§b - Het bestuur bestaat uit ten hoogste zes leden, te weten : een voorzitter, een ondervoorzitter, een secretaris, een penningmeester, een boetmeester en een kommissaris-scheidsrechter.
§c - Het bestuur heeft het recht in de vervanging der bestuursleden te voorzien, mits goedkeuring der leden.
§d - Indien geen kandidaten-bestuursleden regelmatig voorgedragen worden, zijn de uittredende bestuursleden van rechtswege herkozen en gemachtigd het onvolledig bestuur gebeurlijk aan te vullen.

FEESTEN

- Art. 5 - §a - Iedere blaasavond wordt aanzien als een feest waarop de leden door de blaasmaatschappij uitgenodigd zijn.
§b - De leden hebben tot plicht alle pogingen aan te wenden tot het wellukken der feesten door de maatschappij ingericht.
§c - Iedere eerste zaterdag der maand wordt een prijskamp ingericht met 1 prijs voor categorie A en 3 prijzen voor categorie B. De hoogste maandelijkse totalen komen in aanmerking voor deze prijzen. De 4 winnaars van de prijskamp komen voor volgende prijskampen niet meer in aanmerking zolang ieder led geen prijs heeft gewonnen.
§d - Het lid dat het grootst aantal punten in zijn categorie behaald heeft, bekort op het einde van het speeljaar een beker.
§e - Op het einde van het speeljaar wordt in algemene vergadering bepaald hoe de laatste speelavond doorgebracht zal worden (feestmaal, reis, enz...).

STRAFFEN

- Art. 6 - §a - Alle leden zijn gehouden de blaasavonden, vergaderingen, oefeningen, enz... waarop zij uitgenodigd zijn bij te wonen.
§b - Ieder lid dat drie achtereenvolgende blaasavonden niet tegenwoordig is, verliest het recht deze achterstellige avonden in te lopen. Het bestuur behoudt echter het recht in bijzondere gevallen het lid te ontheffen van deze sanctie.
§c - De ontvangst der boeten komen terecht in de kas van de maatschappij.

BIJZONDERE SCHIKKINGEN BETREFFENDE HET INRICHTEN

DER BLAASAVONDEN

- Art. 7 - §a - De blaasavonden grijpen plaats iedere zaterdag van het speelseizoen van 20 tot 23 uur.
§b - De afstand van de startlijn tot blazoens bedraagt 5,50 m.
§c - Ieder lid blaast 3 reeksen van 5 pijlen.
§d - Ieder lid komt bij de secretaris zijn stamnummer afhalen en betaalt daarvoor 1 Fr. Vooraleer te blazen overhandigt hij zijn stamnummer aan de secretaris.
§e - Vooraleer aan te vangen met het blazen, moet het lid het sein van de bel afwachten. Wie dit punt niet naleeft betaalt een boete van 0,25 Fr.
§f - Het schieten van een onpaar nummer wordt bestraft met een boete van 0,25 Fr.
§g - Het uiten van scheldwoorden evenals het niet aanspreken van een lid als "Confrater" wordt bestraft met een minimum-boete van 0,25 Fr.

- h - De leden worden verdeeld in 2 categorieën : Kat. A en Kat. B
Om deel te maken van Kat. A moet het lid een gemiddelde behalen van 120 punten per plaasavond, berekend over het ganse speeljaar. Het lid van Kat. A dat minder behaalde heeft dan 120 punten daalt het volgende speeljaar naar Kat. B. Het lid dat de drie eerste maanden van het speeljaar een gemiddelde van 125 punten heeft behaald, stijgt naar Kat. A.

MATERIAAL

- Art. 8 - §a - Inventaris : Het materiaal der blaaspijpmatschappij bestaat uit de volgende voorwerpen : een houten blazoen
3 blaaspijpen : 1 grote blaaspijp met rek
2 kleine blaaspijpen:
pijlen.
- §b - Ieder lid wordt in het bezit gesteld van vijf pijlen, waarvoor hij een waarborg van 12 Fr. stort. In geval van verlies van een pijp kan hij een nieuwe bekoren tegen de prijs van 3 Fr.
- §c - De lokaalhouder wordt verantwoordelijk gesteld voor het hem toevertrouwd materiaal.

ALGEMEENHEDEN

- Art. 9 - Het bestuur is niet verantwoordelijk voor de gebeurlijke ongevallen die zich gedurende de blaasavonden of oefeningen mochten voordoen aan spelers of toeschouwer.
- Art. 10 - Het bestuur neemt verder alle gepaste schikkingen die de omstandigheden vergen en welke niet voorzien zijn in het huidig reglement.
- Art. 11 - Al de leden der matschappij verbinden zich door hun aanvaarding als lid zich aan het huidig reglement te onderwerpen en al te doen wat in hun macht is ten voordele der blaaspijpmatschappij "DE TEMPELIERS".

Namens het bestuur,

De Voorzitter,
WITTEVRONGEL

De Ondervoorzitter,
onleesbaar

De voor de blaaspijp gebruikte pijltjes werden gemaakt van zeilvaarden die aan het uiteinde voorzien werden van een bosje, kort afgesneden, gekleurde, grove, breiwool. Enkele pijltjes hangen nog als voorbeeld in een plastiek zakje bij de blaaspijp in het museum.

Als zodanig is de BLAASpijp verwant met de BALpijp, een schuttersvorm die, tussen 1850 en 1930, vooral door de verkmán en de kleine ambachtsman op diverse plaatsen in West-Vlaanderen beoefend werd. Handbogen waren in die tijd veel te duur en handboogschieten veel te kostelijk, zodat deze tak van sport alleen aan gegoede burgers voorbehouden bleef. Meer informatie over BALPIJPEN is te vinden in de jaargangen 1958 en 1959 van BIEKORF. Blaaspijpen werden tot nog toe niet vermeld.

J.B. DREESEN

De laatste
uitgegeven boeken
zijn **ALTIJD**
te verkrijgen bij

INTERNATIONALE BOEKHANDEL
N. V.

Adolf Buylstraat 33

8400 - Oostende Tel. 70.17.33

en in haar bijhuizen

BOEKBESPREKING : Willy VAN DEN BUSSCHE, Henri-Louis PERMEKE, Brugge-Jabbeke, 1982.

Twee jaar geleden organiseerde Willy VAN DEN BUSSCHE, Conservator van de Provinciale Musea West-Vlaanderen, in het Provinciaal Museum Constant Permeke te Jabbeke, een studie-tentoonstelling, gewijd aan de figuur en het oeuvre van Constant PERMEKE's vader, Henri-Louis, kunstschilder en tevens Conservator van het Museum voor Schone Kunsten te Oostende. Toen verscheen een lijvige brochure-catalogus waarin V.D.B. leven en werk van "vader" PERMEKE behandelde.

Deze lag aan de basis voor de nu verschenen, puik verzorgde monografie. Ze omvat de biografie van de kunstenaar, aan gevuld met veel nieuw feitenmateriaal en heel wat familiekundige gegevens alsook heel wat in ere zijnde illustraties en foto's van zowat alle gekende schilderijen en tekeningen van de kunstenaar.

Ons vielen vooral zijn trefzekere schetsen in een schetsboekje op, alsook de erg poëtische houtskool "Maria-Hendrikapark te Oostende", dat anno 1982 nog zó herkenbaar is ter plaatse.

Prijs : 350 fr. Te koop in het Permekemuseum te Jabbeke.

N. HOSTYN

LIDGELD 1983

Het lidgeld voor het lidmaatschap bij de heemkundige vereniging "De PLATE" is voor 1983 vastgesteld als volgt :

aangesloten lid :	300 Fr.
steunend lid :	500 Fr.
Beschermend lid :	1000 Fr. (vanaf)

Mogen we onze leden vragen gebruik te maken van hun hierbijgevoegd stortingsbulletin ?

G.V.

IN DIT NUMMER :

- blz. 3 : Oorlogsdagboek 1940-1945 (5);
- blz. 6 : N. HOSTYN : Vergeten Oostendse kunstschilders : XVII : Pierre Verbeke;
- blz. 7 : G. BILLIET : Paul Duribreux;
- blz. 9 : E. SMISSAERT : Verhandelingen in verband met geschiedenis
- blz. 10 : J. SURMONT : De invloed van het toerisme op het Oostends toneel in de 2e helft van de 19de eeuw;
- blz. 14 : W. MAERVOET : Biografische gegevens nopens Oostendse politici (III);
- blz. 17 : Het Koninklijk Atheneum van Oostende bestaat 100 jaar (foto);
- blz. 18 : B. TURNER : Nog Julius Collen-Turner;
- blz. 21 : N. HOSTYN : Oostendse muziekgeschiedenis XXII : Organist August Wiegand;
- blz. 24 : J.B. DREESEN : Een Oostendse blaaspijpenmaatschappij.

TEKSTOVERNAME UIT "DE PLATE" STEEDS TOEGELATEN MITS BRONOPGAVE.
